יותר מדי סימנים מעידים: המשטר בטהרן נחוש לפרוץ לנשק גרעיני

written by מאיר בן שבת | 12.11.2026

סגן הנשיא האמריקני ג'יי־די ואנס, שקיבל את המנדט לניהול המשא ומתן עם איראן, נבלם על ידי הנשיא עוד בטרם השתמש בו. "הימים של עסקה חלפו מזמן", כתב טראמפ, והפנה את סגנו לטפל בנושאי פנים. אין זה מלמד דבר לגבי ההמשך, ובכל זאת נכון לנסות להבין מה גרם לכך.

כמו במקרים דומים, אפשר להעריך גם כאן כי מדובר בצירוף של כמה סיבות. אחת מהן, העיקרית, היא התנהלותו של המשטר: לא רק תרגילי המשא ומתן, ובהם הניסיון לשנות את סדר היום של השיחות ולדחות את העיסוק בנושאי הגרעין, אלא גם הזחיחות וההתרסה של גורמים איראניים.

אין הכוונה רק ל"הצגת התכלית" שעשו גורמי המשטר בחשיפה התקשורתית של "עיר הטילים", וגם לא להסרת המגבלה העצמית של אלפיים קילומטרים על טווח הטילים שבאה במקביל לרמזים על האפשרות שיתקפו גם יעדים באירופה במקרה של התלקחות. לא רק האיומים לפגוע בבכירים אמריקנים, שלפי דיווחי התקשורת הביאו להעברתו של מזכיר האוצר האמריקני מביתו ליד וושינגטון לבסיס צבאי, אלא כנראה גם הרמיזות הבוטות שהמשטר משדר על כוונתו לפרוץ לנשק גרעיני.

"אף חלקיק של חומר גרעיני מועשר לא יצא מגבולות המדינה", אמר מוחסן רזאי, מזכיר המועצה העליונה לביטחון לאומי של איראן, האיש שהיה אמור לנהל את המשא ומתן עם סגן הנשיא ואנס. אפשר היה להתייחס לדבריו כחלק מהרטוריקה האיראנית היהירה או כעמדת פתיחה לשיחות, אלא שהם לא מגיעים בחלל הריק.

"אספת המומחים" של איראן, הגוף שאחראי על מינוי המנהיג העליון והפיקוח עליו, פרסמה אתמול הצהרה ולפיה "בחינה מחודשת של דוקטרינת ההגנה של המדינה וביסוס ההרתעה הנדרשת הפכו לצורך בלתי נמנע ולדרישה עממית ולאומית". נקרא זאת שוב: זהו "צורך בלתי נמנע". לצד הקריאה לכך היא המליצה גם לבחון את פרישתה של איראן מ־NPT, האמנה למניעת הפצת נשק גרעיני.

הביטוי "בחינה מחודשת של דוקטרינת ההגנה" הוא ניסוח מעודן לאפשרות של מעבר לפיתוח נשק גרעיני "למטרות הרתעה". אומנם "אספת המומחים" אינה הגורם שמקבל את ההחלטות האסטרטגיות באיראן, אך פרסום עמדה רשמית כזו מעניק גיבוי דתי ומשטרי כבד משקל לקולות הקוראים להקצנת המדיניות הגרעינית.

קריאה זו מגיעה כשבמקביל מתנהל באיראן קמפיין ציבורי רחב בהובלת משמרות המהפכה,

שמטרתו היא להכשיר תודעתית את הנשק הגרעיני. זהו הממד העממי שהוזכר בהודעת "אספת המומחים".

אי אפשר שלא לחבר בין הפרטים הללו לבין הדברים שאמר ראש הממשלה בנימין נתניהו לפני פחות מחודש בטקס סיום קורס קצינים בבה"ד 1. לדבריו, "מוג'תבא שחרר את הנצרה, ואיראן מנסה שוב לפתח את פצצות המוות". אם נוסיף לכך את ההכרזה של מחלקת המדינה האמריקנית לפני פחות משבוע על פרס כספי של עד 20 מיליון דולר והטבות נוספות למי שיספק מידע מודיעיני על תוכנית הגרעין האיראנית, הרי שאפשר לכל הפחות להעלות תהיות לגבי מידת השליטה המודיעינית של ארה"ב בנושא הגרעיני, שנמצא בלב העימות. החשש מפני פריצה איראנית שקטה לגרעין, בחסות הרגיעה בלוחמה וההיערכות למשא ומתן, איננו מוגזם.

על רקע זה, קשה להפריז בחשיבות פגישתם של ראש הממשלה נתניהו ויושב ראש מפלגת ישר! גדי איזנקוט. האתגר החשוב ביותר שעומד בפני שניהם הוא לשמר את הלכידות של החברה הישראלית ואת נכונותה להמשיך לעמוד יחד במצבים הקשים שהמציאות עלולה לזמן לנו.

פעולה טקטית ≠ חשיבות אסטרטגית

עדיין לא התקבל אישור ישראלי רשמי לדיווחים על מותו של ח'אלד אבו־ענזה, מפקד חטיבת חאן־יונס של חמאס, שהותקף אתמול בבית החולים נאצר בעיר. אך אפילו אם יתברר שיעד זה לא הושג, לא יהיה בכך כדי לגרוע מחשיבותה של הפעולה הזו, ובמיוחד בעת הנוכחית.

התקיפה הבהירה כי למרות הדיון הציבורי שהתפתח בישראל בנושא זה, אי־הוודאות הפוליטית אינה משתקת את קבלת ההחלטות הביטחוניות. הדרג המדיני והצבאי ממשיכים לאשר פעולות סיכול ואפילו תקיפות מורכבות, והכול בהתאם לצורך הביטחוני ולתנאים המבצעיים.

הבהרה חשובה נוספת שישראל סיפקה באמצעות תקיפה זו היא ששינוי הטון כלפיה מצד וושינגטון לא משתק אותה. אם בעזה, בביירות או בטהרן היו מי שהעריכו שישראל תרסן את עצמה ממהלכים יזומים שיהיו עלולים להוסיף למתיחות ביחסיה עם ארה"ב, התקיפה בחאן־יונס מאלצת אותם להרהר מחדש בהנחה זו.

יתר על כן, תקיפה בתוך תשתית רגישה כמו בית חולים מרכזי בדרום הרצועה, בעיצומו של קמפיין "עזה טובעת" שעורר ביקורת בינלאומית כלפי ישראל, משדרת לחמאס ולמדינות המתווכות שירושלים לא נרתעת. חמאס לא יכול להתבסס ב"אזורי חסינות" או להניח שידיה של ישראל כבולות מול טיעונים הומניטריים.

המהלך לסיכול מפקד חטיבת חאן־יונס מגיע כחודשיים לאחר חיסולו של הבכיר הקודם שמילא תפקיד זה, ומבהיר כי רדיפתם נמשכת. כבר אין צורך להתרגל לשמות.

מעבר לכך, לאחר שצה"ל ושב"כ פרסמו כבר באוגוסט השנה מסמך האשמות חריף ולפיו "בית החולים נאצר ממשיך לשמש תשתית צבאית מרכזית של חמאס בדרום רצועת עזה", לא נותרה בידם ברירה אחרת. הימנעות מנקיטת פעולה הייתה יוצרת את הרושם כי ישראל משלימה עם

המציאות הזו ומאפשרת לחמאס להוסיף ולהתבסס לא רק במרכז הזה, אלא גם בשאר בתי החולים ובמוסדות ההומניטריים האחרים בעזה.
במיוחד בעיתוי הנוכחי, לאירוע הטקטי־מבצעי הזה יש משמעויות אסטרטגיות, ועל כך יש לשבח את צה"ל ואת שב"כ, וגם את הדרג המדיני שאישר את פעולתם.

פורסם במקור ראשון, בתאריך 12 בנובמבר 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.